

Kuntien yhteistoiminta-alueet
Ely-keskukset
Ahvenanmaan valtionvirasto

MAATILOJEN KEINOTEKOINEN JAKAMINEN JA UUDEN TILATUNNUKSEN ANTAMINEN

Tämä ohje täydentää Viljelijätukihakemusten käsittelyn hallinnollisten ohjeiden (14.12.2016 720/03.00.01/2016) lukuja 19 *Tukiehtojen kiertäminen* ja 20 *Uusien tilatunnusten antaminen ja muita tilatunnuksen käyttöön liittyviä ohjeita*. Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei uutta tilatunnusta anneta, jos uuden tilatunnuksen antaminen mahdollistaa tukien saamisen keinotekoisin järjestelyin.

Ohje on tarkoitettu ohjeen julkaisemisen jälkeen perustettavien uusien tilatunnusten myöntämisen harkitsemiseen. Ennen ohjeen julkaisemista perustettuihin tilatunnuksiin tällä ohjeella ei puututa. Jos tehdään maatilakauppa tai tila peritään, on harkittava tuleeko tila yhdistää olemassa olevaan maatalaan vai voiko se jatkaa itsenäisenä maatilana aiemmin myönnetyllä tilatunnuksella. Tällöinkin on jäljempänä esitettyjen edellytysten täytyttävä.

Tuenhakijalla voi olla lähtökohtaisesti vain yksi tilatunnus. Tarkoituksena on, että kaikki tuenhakijan maataloustoimintaan käytettävät tuotantoyksiköt harjoittavat maataloutta yhdellä tilatunnuksella. Maatilalla tarkoitetaan kaikkia viljelijän johtamia, saman jäsenvaltion alueella sijaitsevia maataloustoimintaan käytettäviä yksiköitä (asetus (EU) N:o 1307/2013 4 artiklan 1 kohdan b alakohta).¹

Maatiloja voidaan pyrkiä jakamaan keinotekoisesti tarkoituksena kiertää tukien myöntämiselle asetettuja rajoitteita tai muita edellytyksiä. Horisontaaliasetuksen (EU) N:o 1306/2013 60 artiklan mukaan etuuksia ei myönnetä luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille, joiden osalta on osoitettu, että kyseisten etuuksien saamiseen vaaditut edellytykset on luotu keinotekoisesti ja kyseisen lainsäädännön tavoitteiden vastaisesti. Tukiehtojen kiertämisessä on kyse keinotekoisesta rahoituksen

¹ Jos maatila hakee **vain** kansallisia tukia, on huomioitava maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1559/2001 2 a § ja 16 § 1 mom. 4 ja 5 kohta ja valtioneuvoston asetus toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäisen maatalan tunnusmerkeistä 213/2007.

saantiedellytysten tavoittelusta. Artikla koskee sekä EU:n kokonaan rahoittamia suoraa tukia että EU:n osittain rahoittamia ohjelmakorvauksia.

Maatilojen jakamisella voidaan saavuttaa olosuhteet sellaisen tuen tai tukimäärän saamiseksi, jota ei saataisi ilman jakamista tai järjestely on muutoin vastoin tukijärjestelmän tavoitteita. Tässä ohjeessa maatilojen jakamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa perustetaan uusi maatila tai tilalle vaaditaan uusi tilatunnus olemassa olevan maatilalan lisäksi.

Esimerkkejä kierrettävistä tukiehdoista

Uuden tilatunnuksen vaatimisen todellisenä syynä voi olla tavoite kiertää esimerkiksi seuraavia rajoitteita tai tukiehtoja:

- luonnonhaittakorvauksen aleneminen tilakoon kasvaessa (degressio) (valtionneuvoston asetus 236/2015 16 § 1 mom.)
- EU:n nuoren viljelijän tuen ja kansallisen nuorten viljelijöiden tuen saaminen ((EU) N:o 1307/2013 50 artikla, laki 1559/2001 3 § 5 mom.)
- EU:n kokonaan rahoittamien tukien (suorat tuet) alentaminen maksettaessa tilalle kalenterivuonna yli 150 000 € (asetus (EU) N:o 1307/2013 11 artikla)
- koko tilan luomuvaatimuksen kiertäminen siirtämällä toiselle tilatunnukselle peruslohkot, joita ei haluta liittää luomusitoumukselle (valtionneuvoston asetus 237/2015 4 §)
- eläinyksikkömäärän enimmäisrajoite kansallisessa eläinyksikkötuessa (valtionneuvoston asetus 36/2017 16 §)
- aktiiviviljelijää koskevan ehdon kiertäminen (asetus (EU) N:o 1307/2013 9 artikla)
- täydentävien ehtojen kiertäminen esimerkiksi siirtämällä hukkakauran saastuttamat lohkot toiselle maatilalle
- de minimis -tukien 15 000 euron (maatalousala) ja 200 000 euron (yleinen) rajat (asetukset (EU) N:o 1407/2013 3 artikla ja 1408/2013 3 artikla)

Uutta maatilaa perustettaessa tulee huomioida myös järjestelyjen tekeminen sen vuoksi, että maatala välttyisi jollakin tavoin valvontaseuraamuksilta. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi se, että mahdollisten täydentävien ehtojen sanktioiden tai muiden seuraamusten välttämiseksi eläinperusteisia tukia haettaisiin uuden/ eri tilatunnuksen alla ja toisella tilatunnuksella jatkettaisiin pinta-alaperusteisten tukien hakua.

Arvioinnissa huomioitavia seikkoja

Keinotekoisuuden arvioinnissa tarkastellaan objektiivisia ja subjektiivisia tunnusmerkkejä².

Objektiivisilla elementeillä tarkoitetaan toimia, joita on tehty, että tilan toiminta täyttäisi muodollisesti jonkin tuen tai hyödyn saamisen edellytykset, mutta samalla järjestely ei vastaa tai täytä **tukijärjestelmän varsinaisia tavoitteita**. Tehtävänä on tarkastella niitä objektiivisia todisteita, joiden perusteella voidaan katsoa, että tuenhakija on luonut keinotekoisesti tuen saamiseen vaaditut edellytykset.

Subjektiivisella elementillä tarkoitetaan henkilön aktiivista toimintaa keinotekoisten tuen edellytysten aikaansaamiseksi. Tällöin on arvioitava, onko menettelyllä muuta tuen tavoitteisiin soveltuvaa tarkoitusta kuin tuen saamisen edellytysten täyttäminen.

Keinotekoisia järjestelyjä on syytä epäillä, jos tilatunnusta pyydettyä havaitaan jotain epätavallista tai olosuhteet herättävät epäilyä ja maatilalan perustaminen tai jakaminen vaikuttaa keinotekoiselta. Tarkastelussa on otettava huomioon tilan tai tilojen maantieteellinen, taloudellinen, toiminnallinen ja oikeudellinen yhteys. Arviointi tehdään sen pohjalta, mahdollistaako uuden tilatunnuksen saaminen tilalle uusia tai korkeampia tukia.

Maantieteellisellä yhteydellä tarkoitetaan tilojen sijaitsemista lähekkäin, mikä mahdollistaa tilojen viljelyn yhtenä kokonaisuutena.

Toiminnallisen yhteyden tarkastelussa on selvitettävä ja arvioitava, onko tilojen toiminta käytännössä eriytettyä, onko tiloilla erilliset tilakeskukset, tuotantorakennukset, varastot tai koneet ja laitteet vai viljelläänkö tiloja sittenkin käytännössä yhtenä kokonaisuutena.

Oikeudellisten ja taloudellisten tekijöiden tarkastelussa on kiinnitettävä huomiota esimerkiksi seuraaviin seikkoihin:

- onko molemmilla maatiloilla samoja henkilöitä (tarkista asia uuden Tukisovelluksen Asia-kas -välilehdeltä etsimällä millä maatiloilla henkilö on osallisena)
- onko tilan osallisina, osakkaina tai tilan toiminnassa muuten mukana henkilöitä vain nimellisesti, että maatilat näyttäisivät erillisiltä, ja
- maksetaanko tuet mahdollisesti samalle tilille
- johtaako maatilojen erillisuus korkeampiin tukiin.

Edellä mainittujen yhteisten tekijöiden tulisi aina toimia herätteinä sille, pitäisikö asiaa tutkia enemmän ja onko uudelle tilatunnukselle riittävät perusteet.

² Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu C-434/12

Arviointi on usein vaikeaa ja todistaminen hankalaa. Arvioinnin tarkoitus on todentaa, onko kyseessä tarkoituksellinen teko, joka mahdollisesti johtaa ylimääräiseen tukeen. Haasteena on, että tuenhakija sinänsä täyttää ehdot, mutta kiertäminen on asian taustalla.

Johtopäätöksenä voi kuitenkin olla myös, että toisella tilatunnuksesta ei kierretä säädöksiä tai tukijärjestelmän tavoitteita. Tällöin uuden tilatunnuksen antaminen on mahdollista.

Henkilö voi olla kuitenkin osallisena usealla eri maatilalla, jos edellä mainitut edellytykset erillisestä maatilakokonaisuudesta täyttyvät.

Kuuleminen ja ratkaisu

Ratkaisu tehdään kunnassa. Jos kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen epäilee, että uuden tilatunnuksen hakemisen tarkoituksena on keinotekoisien olosuhteiden luominen, on tuenhakijaa kuultava kirjallisesti. Kuulemisella on pyrittävä selvittämään todelliset olosuhteet. Kuulemisen yhteydessä tuenhakijan on pystyttävä perustelemaan, mihin tarkoitukseen tilatunnusta tarvitsee. Viranomaisen on kerrottava kuulemisen yhteydessä, ettei tilatunnusta voida myöntää, jos tavoitteena on tukiehtojen kiertäminen.

Tilatunnuksen antamisesta tai epäämisestä ei tehdä erillistä päätöstä. Maatilat ja niiden tukihakemukset on käsiteltävä yhtenä hakemuksena, jos uutta tilatunnusta ei anneta.

Myöhempää tarkastelua varten on dokumentoitava miten tilatunnuksen antamisen tai antamatta jättämisen yhteydessä on arvioitu keinotekoisuutta. Dokumentointi (kuulemiskirje, kuulemisen vastine ja kunnan laatima muistio keinotekoisuuden arvioinnista) on tallennettava sähköiseen arkistoon maatilalan yleisiin asiakirjoihin. Ellei tilatunnusta anneta, dokumentit on säilytettävä kunnan paperiarkistossa tai arkistoitava sen maatilalan yleisiin asiakirjoihin, jonka jakamista on tavoiteltu.

Tilanne/kysymys	Mavin näkemys:
Tuenhakija perustaisi olemassa olevan maatilalan A rinnalle maatilalan B, joka siirrettäisiin luomutuotantoon ja sille haettaisiin luonnonmukaisen tuotannon sitoumusta.	Tapauksessa kierretään luomutuotannon ehtoa, jonka mukaan kaikki tuotanto (pl. tietyt poikkeukset) pitää siirtää luonnonmukaiseen tuotantoon. Maatilaa ei voida jakaa kahteen tilakokonaisuuteen, eikä sitoumusta myöntää.
Tuenhakijalla A on maatila, joka harjoittaa toiminnalla myös siemenpakkaamotoimintaa. Tarkoituksena on perustaa kaksi OY:tä, joista osakeyhtiö A:lle siirretään osa pelloista, koneet ja siemenpakkaamo. Osakeyhtiö B:lle siirretään osa pelloista ja luomusitoumus. Tavoitteena on, että osakeyhtiö A tuottaa tavanomaisia siementä ja osakeyhtiö B luomusiementä.	Tapauksessa kierretään luomutuotannon ehtoa, jonka mukaan kaikki tuotanto (pl. poikkeukset) pitää siirtää luomuun. Maatilaa ei voida jakaa, eikä sitoumusta myöntää.

<p>Henkilö A harjoittaa maataloutta luonnollisena henkilönä. Sen lisäksi hän olisi perustamassa osakeyhtiön B kotieläintalouden harjoittamiseksi. Osakeyhtiön omistus on kokonaisuudessaan henkilöllä A. Pellot ovat henkilön A hallinnassa.</p>	<p>Kaikki viljelijän johtamat tuotantoyksiköt katsotaan yhdeksi maatilaksi. Osakeyhtiölle ei voi myöntää tilatunnusta.</p>
<p>Maatila A on aloittamassa luomutuotantoa. Maatilalla on karjaa, josta on tarkoitus perustaa luomun kotieläinsitoumus vuonna 2018. Eläinmäärää ei ole mahdollista kasvattaa. Maatilalle on tarjottu 20 ha lisäalaa, jonka siirtäisi myös luomuun.</p> <p>Lisäala vuokrattaisiin vaimon nimiin ja perustettaisiin hänelle maatila B, jolloin maatila A voisi saada luomun kotieläinsitoumuksen eläinmäärän täyteen vuonna 2018. Myös vaimon tila B siirrettäisiin luomuun, mutta pelkästään pellot.</p>	<p>Tilanteessa on tarkoituksena maksimoida tuki optimoimalla eläintiheyden määrää suhteessa peltoon.</p> <p>Maatila B perustetaan keinotekoisesti. Maatiloilla on maantieteellinen, taloudellinen, toiminnallinen ja oikeudellinen yhteys. Vaimosta tehdään maatilan B omistaja nimellisesti, jotta toiminta näyttäisi erilliseltä.</p> <p>Tapauksessa ei ole perusteita uuden tilatunnuksen myöntämiseen.</p>
<p>Maatilalla A harjoitetaan siementuotantoa maatalousyhtymänä. Osalla lohkoista on hukkakaurasaastunta. Näitä lohkoja varten halutaan perustaa maatila B puhtaana siementuotannon mahdollistamiseksi. Maatilan B:n omistaisi yksi yhtymän jäsenistä.</p>	<p>Siementuotannossa tavoitteena on tuottaa puhdasta hukkakauratonta siementä. Tukijärjestelmän tavoitteita ei tue se, että samalla tilakokonaisuudella on kaksi eri maatilaa, joista toiselle on siirretty kaikki hukkakauralohkot, vaikka toiminnassa käytetään samoja koneita ja säilöntäpaikkoja. Toiminta ei tue täydentävien ehtojen tavoitteita estää hukkakauran leviäminen. Tilatunnusta ei voi myöntää maatilalle B.</p>
<p>Maatilalla A on 200 ha peltoa. Peltopinta-alasta luovutetaan 50 ha pojalle. Käytännössä toimintaa harjoitetaan samasta talouskeskuksesta muun muassa samoilla koneilla. Poika asuu maatilalla. Pojalle halutaan perustaa oma maatila B ja hakea nuoren viljelijän tuet.</p>	<p>Toiminnalla tavoitellaan nuoren viljelijän tukien saamista. Maatiloilla on maantieteellinen, taloudellinen ja toiminnallinen yhteys. Tilatunnusta ei voi myöntää maatilalle B.</p>

Lisätietoja Aitan Ota yhteyttä -lomakkeen kautta (Myöntö- Hallinnolliset ohjeet).